

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 91/2016 -16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Markom Figurom, Žriedlová 3, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Ncb 4/2015 z 9. júla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. [REDACTED]

[REDACTED], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Ncb 4/2015 z 9. júla 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ktorým krajský súd rozhodol, že sudca Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“; [REDAKOVANÉ]) je vylúčený z prerokúvania a rozhodovania veci vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 1 Cbi 70/2014 „o určenie popretej pohľadávky podľa § 32 ods. 9 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov“ (ďalej len „zákon o konkurze“).

2. Sudca okresného súdu bol vylúčený preto, že v konkurznej veci vedenej na majetok úpadcu [REDAKOVANÉ] v konaní vedenom pod sp. zn. 1 K 31/2012 uznesením z 12. augusta 2014 nariadil správkyni konkurznej podstaty „zdržať sa uzatvárania a realizácie akýchkoľvek právnych úkonov v mene úpadcu“, čím sa údajne mal dopustiť závažného disciplinárneho previnenia a spôsobiť škodu značného rozsahu.

3. Pokračujúc vo svojej sťažnosti, sťažovateľ uviedol, že dôvodom vznesenia námietky zaujatosti žalobcom [REDAKOVANÉ], bolo „oznámenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky“ (ďalej len „ministerstvo“) o začatí disciplinárneho konania „pre údajné svojvoľné rozhodnutie - predbežné opatrenie nariadené správkyni...“.

4. Ďalej sťažovateľ poukázal na to, že „podmienky pre vylúčenie sudcu neboli dané resp. boli umelo vykonštruované žalobcom v záujme odňatia veci zákonnému sudcovi a jej pridelenia inému sudcovi...“, a tiež na to, «že vylúčenie sudcu z prejednávania veci len na základe podania návrhu na jeho disciplinárne stíhanie jedným z účastníkov konania, predstavuje závažný zásah do práva na zákonného sudcu účastníkov konania. Takáto prax by nesporne mohla viesť k jednoduchej možnosti pre účastníka konania, ako sa „zbaviť“ nepohodlného sudcu tým, že na neho podá návrh na disciplinárne stíhanie...»

Okrem toho, sporné rozhodnutie (predbežné opatrenie) je datované zo dňa 12.08.2014..., pričom námietka zaujatosti bola podaná až o 10 mesiacov neskôr. Ak by teda mal žalobca pochybnosti o zaujatosti sudcu v dôsledku nariadeného predbežného opatrenia... mal námietku vzniesť v zákonnej lehote 15 dní po nariadení predbežného

opatrenia. Takto sa javí postup zo strany žalobcu skôr ako obštrukcia a snaha o marenie riadneho priebehu incidenčného konania.»

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 4Ncb/4/2015-157 z 9. júla 2015 porušené boli.

Ústavný súd Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 4Ncb/4/2015-157 z 9. júla 2015 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť trovy konania sťažovateľovi v sume 296,44 EUR bez DPH, 355,73 EUR s DPH... do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. Na základe uvedeného sťažovateľ podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) tiež navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o odložení „vykonateľnosti uznesenia Krajského súdu v Prešove č. k. 4Ncb/4/2015-157 z 9. júla 2015 do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej... keďže pripustením vykonateľnosti napádaného rozhodnutia Krajského súdu v Prešove č. k. 4Ncb/4/2015-157 z 9. júla 2015, hrozí sťažovateľovi závažná ujma, spočívajúca v tom, že v súdnom konaní dôjde k ustanoveniu iného sudcu ako zákonného sudcu pre uvedené konanie, čo privodí prakticky nezvratný stav, resp. umožní inému než doterajšiemu zákonnému sudcovi vo veci konať a rozhodovať.“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

10. Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru tým, že napadnutým uznesením došlo k vylúčeniu sudcu okresného súdu z prerokovania a rozhodovania veci vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 1 Cbi 70/2014 (pozri bod 1).

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

12. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany

základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do tohto dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

13. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, musia im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“; napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002), vyplýva, že ústavný súd a ESLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. V naznačených súvislostiach ústavný súd dodáva, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by boli spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto uznesením spôsobený (čo sa zatiaľ v konaní nepreukázalo, pozn.), pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

15. V tejto veci ústavný súd z vyžiadaného spisu krajského súdu sp. zn. 1 Cbi 70/2014 zistil, že námietku zaujatosti sudcu, aby bol sudca okresného súdu vylúčený z prerokovania a rozhodovania tejto veci, podala žalobkyňa 25. júna 2015 (č. 1. 141 spisu) z dôvodu, že sa na základe listu ministerstva 12. júna 2015 dozvedela o začatí disciplinárneho konania proti konajúcemu zákonnému sudcovi. V tejto námietke žalobkyňa konkrétne uviedla, že „*horeuvedená právna vec o určenie popretej pohľadávky priamo súvisí s konkurzným konaním vedeným Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 1 K/31/2012 a so zreteľom na pomer sudcu [REDAKOVANÉ] k veci a k účastníkom konania - [REDAKOVANÉ], máme pochybnosti o jeho nezaujatosti*“.

16. Na č. 1. 142 v spise okresného súdu sp. zn. 1 Cbi 70/2014 sa nachádza vyjadrenie ministerstva adresovaného žalobkyňi zo 4. júna 2015, v ktorom je okrem iného uvedené, že „*minister spravodlivosti dospel k záveru, že v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 1K/31/2012 [REDAKOVANÉ] ako zákonný sudca porušil povinnosti sudcu v zmysle ustanovenia § 30 ods. 1 zákona č. 385/200 Z. z. o sudcoch a prísediacich...*

... S poukazom na zistené skutočnosti sme toho názoru, že [REDAKOVANÉ] sa svojím postupom v predmetnom konaní dopustil závažného disciplinárneho previnenia podľa ustanovenia § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/200 Z. z..., preto sa minister spravodlivosti rozhodol využiť svoje oprávnenie vyplývajúce mu z platnej právnej úpravy a podal na základe Vášho podnetu proti menovanému sudcovi návrh na začatie disciplinárneho konania.“.

17. Na č. 1. 143 v uvedenom spise sa nachádza aj vyjadrenie zákonného sudcu k námietke zaujatosti, v ktorej uviedol: „*mám za to, že... predbežné opatrenie, ktoré som vydal v konkurznom konaní 1K/31/2012 nie je v rozpore s právom. Odlišný názor odvolacieho súdu je výrazom dvojinštančnosti súdneho konania a nemôže automaticky zakladať disciplinárnu zodpovednosť konajúceho sudcu. Skôr než rozhodne disciplinárny súd o návrhu na začatie disciplinárneho konania by došlo o odňatíu veci zákonnému sudcovi...*

Vzhľadom na vyššie uvedené t. j. právne posúdenie veci nezakladá dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania (§ 14 ods. 3 O. s. p.) ako ja na prezumpciu neviny sa necítim byť vo veci, ani k účastníkom konania zaujatý.“

18. Krajský súd po vyjadrení sťažovateľa doručenom okresnému súdu 6. júla 2015 (č. l. 151 až 153) a doručení predmetného spisu 8. júla 2015 napadnutým uznesením vylúčil sudcu okresného súdu z prerokovania a rozhodovania tejto veci. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd okrem iného uviedol:

„Ak návrh na začatie disciplinárneho konania podal účastník sporu a po prehodnotení tohto podnetu minister dospel k záveru, že dáva návrh proti menovanému sudcovi na začatie disciplinárneho konania, vytvára sa tu určitá prekážka na to, aby sa ďalšie konanie sudcu vo veci nepovažovalo už za neovplyvnené takýmto začatím disciplinárneho konania proti účastníkovi súdneho sporu, ak by sa aj sudca cítil v tejto veci naďalej nezaujatý. Pre vylúčenie možných budúcich námietok je vhodné vylúčiť sudcu z ďalšieho rozhodovania vo veci práve pre pomer medzi sudcom a účastníkom - navrhovateľom.

Odvolačí súd v tejto veci poukazuje na to, že neriešil otázku správnosti rozhodnutia sudcu v doterajšom konaní, ale rieši dopad podnetu účastníka súdneho konania na začatie disciplinárneho konania, ktoré dospelo až k štádiu, že minister spravodlivosti sa rozhodol začať prešetrovať konanie sudcu a dal návrh na disciplinárne konanie. V tomto štádiu konania už nie je možné opomenúť a prehliadnúť tento postup vytvárajúci novú úroveň vzťahu medzi účastníkom a sudcom, ktorý do budúcnosti nemusí uniesť výlučne znaky objektívneho posudzovania veci. Krajský súd s poukazom na § 14 ods. 1 O.s.p. vylúčil [REDAKOVANÉ] z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci Okresného súdu Prešov sp. zn. 1 Cbi/70/2014.“

19. Z už uvedeného vyplýva, že sťažovateľ v sťažnosti v podstate primárne napádal a odôvodnil iba porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy takým napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bol vylúčený sudca okresného súdu z prerokovania incidenčnej žaloby žalobkyne proti sťažovateľovi, ostatné práva, ktorých porušenie namietal, bližšie neodôvodnil (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Podľa názoru ústavného súdu dôvody vylúčenia sudcu okresného súdu uvádzané krajským súdom nie sú arbitrárne ani zjavne neodôvodnené, pretože v čase jeho rozhodovania „objektívne vzaté“ existovali okolnosti (návrh ministra spravodlivosti na začatie disciplinárneho konania voči dotknutému sudcovi v súvisiacej konkurznej veci, pozn.) vzbudzujúce pochybnosti o nezaujatosti sudcu v danej (súvisiacej) veci. Navyše sťažovateľ svoje

námietky v spore, bude mať možnosť uplatniť aj pri využití prostriedkov právnej ochrany, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva voči meritórnemu rozhodnutiu. Ide jednak o právo na riadne opravné prostriedky, ale aj právo využiť mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej.

20. V súvislosti s už citovaným čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd zvyrazňuje, že rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07, I. ÚS 311/2011), čo je aj prípad sťažovateľa.

21. Ústavný súd v tejto súvislosti odkazuje aj na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (*mutatis mutandis* I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

22. V nadväznosti na svoj právny názor vyslovený v bode 13 [... základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“...] ústavný súd v závere tiež konštatuje, že v danom prípade nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy [v tomto prípade mal sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátom, navyše správne označiť základné právo ako základné právo „na nestranný súd“

a tiež riadne odôvodniť (pozri bod 20), a povinnosťou krajského súdu bolo iba námietku zaujatosti prerokovať a rozhodnúť o nej, čo bolo aj splnené (obdobne m. m. IV. ÚS 26/06)].

23. Takisto ústavný súd nezistil ani žiadnu súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z judikatúry ESĽP tiež vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti nezávislé na konaní, v ktorom bola námietka uplatnená, sa týka predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa civilných práv a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto čl. 6 ods. 1 dohovoru je na takéto konanie neaplikovateľný (pozri Schreiber and Boetsch v. Francúzsko, č. 58751/00, rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti z 11. 12. 2003; Mianowicz v. Nemecko, č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a).

24. Z uvedeného dôvodu ústavný súd mohol sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde okrem nedostatku svojej právomoci (bod 20), aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. II. ÚS 165/2015).

25. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti (pozri bod 6) už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2016